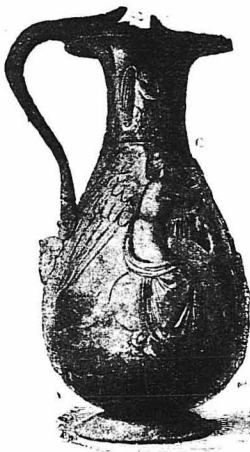

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΠΟΜΠΗΓΙΑΣ

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΗΜΕΡΑ ΜΙΑΣ ΕΠΑΥΛΕΩΣ

Ἡ πλουσία ἔπαυλις τοῦ Καικιλίου Ἀφροδεισίου. Ἡ 23 Αὐγούστου 93 μ. Χ. Τὰ πρῶτα ἀνησυχαστικά φαινόμενα. Ἡ βροχὴ τῆς τέφρας καὶ ὁ λαίλαξ. Ὁ πανικός τῶν κατοίκων. Οἱ φλογισμένες πέτρες. Σεισμός, πυρκαϊά, ἀσφυξία. Παντοῦ ὁ θάνατος! Οἱ πιστοὶ δούλοι θάμνι μὲν ζωντανοὶ μέσα στὴν ἔπαυλη. Ὁ θάνατος τοῦ Ἰανουαρίου. Ὅπου ἡ Πομπηία θάπτεται ὑπὸ στρώμα ἕψους 7 μέτρων κτλ. κτλ.

Ἐνα ἀσημένιο δοχεῖο μὲ θαυμασίαν ἀντιπροσώπηση ἀπὸ τὰ εὑρεθέντα εἰς τὴν ἀνασκαφὴν ἐπιφανῶν τοῦ Καικιλίου Ἀφροδεισίου.

τὸν διαφνῶν καὶ τὸν μύρτον, μοσχοβολοῦσες ἀπὸ τ' ἀρώματα τῶν ὀσφύων καὶ τῆς βολέττας. Ἔβριαν μὲ ἀπὸ τῆς πύλης ἐπαύλεις τῆς γοητευτικῆς Κυμπανίας.

Στὴς 23 Αὐγούστου τοῦ ἔτους 79 μ. Χ. ὁ ἥλιος εἶχε ἀνατείλει λαμπρῶς. Ἡ ἡμέρα φαινόταν ἐξαιρετικῶς ωραία. Ὁ Ἀφροδεισίου, ὁ ὁποῖος βρισκόταν πρὸ ἡμερῶν στὴ Νεάπολη γιὰ τίς δουλείας του, εἶχε ἀφίξει στὴν ἑπαυλὴ του γιὰ νὰ τὸν ἀντιχαιστὰ, τὸν πιστὸν λοιστὴ του καὶ συναϊτερό του Κλαύδιον Ἀμφρίωνα.

Ἐκεῖνο τὸ πρῶτο ὁ Ἀμφρίων εἶχε ξυτησίσει πολὺ νοερίαι καὶ κατέβηκε γιὰ νὰ κινή τὴν τακτικὴν τὴν ἀπεθεώρησιν. Καθὼς ἄλλοι κόντευαν νὰ τὴν τελειώσῃ, ἕνας δούλος λεγόμενος Ἰανουάριος, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν ἐπιβλεψὴν τῆς εἰσόδου καὶ τῆς ἐξόδου, τὸν ἐπλησίωσε καὶ τοῦ εἶπε:

— Ἀφέντη, γιὰ δὲς πὼς ὁ Βεζουβίους ἔχει σκεπαστεῖ ἀπὸ κωνοῦς. Ποτὲ μοῦ δὲν τὸν ξαναεἶδα ἔτσι. Θάλεγε κανεὶς πὼς κάποιον κακὸ ἔργεται νὰ μᾶς χτυπήσῃ καί.

— Οἱ θεοὶ νὰ μᾶς φυλάξῃ ἀπ' αὐτὸ, ἀπάντησε ὁ Ἀμφρίων. Ἐμεῖς, ὅσοι πο, δὲν ἔχομε ἄλλο νὰ κόνουμε παρὰ νὰ κοιτάμια τὴ δουλειὰ μᾶς.

Εὐχαραστημένος ἀπὸ τὴν ἀπεθεώρησιν τοῦ ὁ Ἀμφρίων εἰτοιμάζονταν ν' ἀποσυρθῆ, ὅταν ἔξαφν ἀκούσε τὸ θόρυβο ἑνὸς ἀμαξιοῦ ποῦ ἔβριαν μὲς τὴν ἑπαυλὴν. Οἱ δούλοι ποῦ τὸν ὀδηγοῦσαν κατέβησαν ἀμέσως καὶ ἔβριαν Ἀγανακτισμένοι νὰ βροῦν τὸν κίβρι του.

— Ἀφέντη, ποῦ εἶπαν ἰσότης τὸν εἶδαν νὰ πλησιάζῃ. Ὅλη ἡ δόξα ἔχει ἀνάστασι. Ὁ Βεζουβίους ἀπὸ τὸ πρῶτο βγάδει κωνοῦς ποῦ γίνονται ὀλοένα καὶ ποῦ κωνοῦς. Φοβόμαστε... Κατὰ κακὸ θὰ γίνῃ σήμερα...

— Δεῖλοι, τοὺς ἀπάντησε ὁ λογιστὴς προσποιοιόμενος τὸν ἀδιάρθο, ἔναγχοῦσατε τοὺς ἀγρότους. Προφταίνετε, πρὶν ἄς βρῆ ὁ θάνατος ἀπὸ τὸ Βεζουβίου, νὰ ξανακάνετε ἕνα δρόμο ὡς αὐτοῦ καὶ νὰ κοιβαλιστε μερικὲς θημιονιές. Ἐμπρός, παιδιά μου, δρόμο...

Καὶ λιγνιὰς αὐτὰ ὁ Ἀμφρίων, τοὺς ἄφησε καὶ διασχίζοντας ὅλα τὰ παραστημένα τῆς ἐπαύλειος, ἔναγχοῦσε σ' αὐτὴ ἀπ' τὴν εἰσοδοῦ τῆς ὑπηρεσίας καὶ τράβηξε κατ' ὄψειαν στὴν κἀμαρὴν του, ἔνα ὁ Ἰανουάριος ἐπείσθηρε στὸ θυροεῖο του.

***

Ὁ Ἰανουάριος εἶχε πῆ τὴν ἀλήθεια καὶ οἱ χορικοὶ εἶχαν δειχθῆ νὰ φοβοῦνται. Ἡ κορυφὴ τοῦ Βεζουβίου ἦταν σκεπασμένη ἀπὸ κωνοῦς ἀπὸ τὸ πρῶτο. Σὲ κάθε στιγμή ποῦ περνοῦσε καὶ μὴ νὰ εἶχε τὴν ἑπαυλὴν ἰσχυροῦσαν στὸν ἀέρα, σὰν σπρωγμένη ἀπὸ μὴ δύναμι πνοὴ ποῦ ἔβριαν ἀπὸ τὸν κρατήρα. Ὁ κωνοῦς αὐτὸς ὅσο περνοῦσε ἢ ὅρα ἀλλοιοῦσαν στὸν οὐρανὸ, ὡς ποῦ στὸ τέλος τὸν ἐπέπασσε σιγά-σιγά ὀλόκληρο. Θάλεγε κανεὶς ὅτι μὴ κωνοῦς ὀμίχλη εἶχε τυλίξει τὴν ἀτμοσφαιρα.

Τὰ τραγοῦμια τῶν δούλων, ποῦ ἐργαζόντουσαν στὴν ἑπαυλὴ τοῦ Ἀφροδεισίου, εἶχανε πάφει πειὰ καὶ οἱ ὀδηγοὶ τοῦ ἀμαξιοῦ, ποῦ εἶχε ἔναγχοῦσε ἐν τῷ μεταξύ μὲ φῆτομα ἀπὸ θημιονιές, εἶχαν κατὰ τὴν κατάχαμια στὴν αὐτὴ καὶ κοιτῶσαν

Εἰς τὴν ἱστορικὴν αὐτὴν σελίδα ὁ συγγραφεὺς μᾶς δίδει ζωντανὴν περιγραφήν τῆς τοσμιῆς καταστροφῆς τῆς τρισημῆς Πομπηίας, ἐν εἰδεί ἀσχηματιστοῦ. Τὴν δημοσιεύομε ὡς ἐπισημὸν καὶ σχετικὴν μὲ τὰ τελευταία δραματικά γεγονότα τῆς Κορινθίου.

Ἡ ἑπαυλις τοῦ Καικιλίου Ἀφροδεισίου βρισκόταν 2 χιλιόμετρα πρὸς βορρὰ τῆς Πομπηίας, στὴς τελευταῖες ὑποχωρήσεις τοῦ Βεζουβίου. Ὅσοι ὅλες ἢ ἐπαύλεις τῶν περιχώρων τῆς Νεαπόλεος, εἶτανε πρόσχαση καὶ κομψή. Χαμένη στὴ μέση ἀπέραντον ἀμειλόων, περιτοιχομένη ἀπὸ ἐλαυδῶνες καὶ πορτοκαλιόωνες, μέσα στὸν ἴσκιον τῶν πευκῶν.

τὸ βουνὸ τοῦ Βεζουβίου. Ἐξάφνα ἕνας δυνατός, ἀγροῦς καὶ καυστικός ἀνεμος σημάδηνε, ἐνὸ συγχρόνως ἀπὸ τὸν οὐρανὸ ἄρχισε νὰ πέφτῃ βροχὴ τέφρας. Ἡ τέφρα αὐτὴ βοηθημένη ἀπὸ τὸν ἀέρα, ἐσκεπάζε τὰ πάντα, τὸ ἔδαφος, τίς στεγές, τὰ πατώματα. ἔβριανε στὰ σπιτία ἀπὸ τίς πόρτες καὶ τὰ παράθυρα τ' ἀνοιχτά καὶ εἰσχοῦσε στὰ ρουθῖνια καὶ στοὺς λάμψους τῶν ἀνθρώπων. Τὸ μόνο μέσο νὰ προφυλαχθῆ κανεὶς ἀπ' αὐτὴ ἦταν νὰ κλεισθῆ σὲ μὴ κἀμαρὴ φραγμένη καλὰ ἀπ' ὄλες τίς μ. ριές. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς δούλους κατέβησαν μέσα στὸ χορτοβολῶνα καὶ ἄλλοι στὸ πατηθῆρα. Ὁ Ἰανουάριος βῆκε ἄσυλο μέσα στὸ θυροεῖο του, ὁ δὲ Ἀμφρίων στὸ δομιατὸ του. Ὅλοι ὀστάτο ἔβριαν ὅτι ὁ ἀγροῦς αὐτὸς λαίλαξ θὰ ἐπείρε γρήγορα. Καὶ πράγματι, οἱ ἐλαυδῶνες τοῦς στὴν ἀρχὴ φάνησαν νὰ δικαιολογοῦνται. Ὁ ἀνεμος ἔπασσε ὅλες γὰ καὶ μὴ πλῆρης γαλήνη ἐπεκράτηε. Ὅλοι ἄρχισαν ἀμέσως ν' ἀναθαρροῦσαν καὶ μ' ἐμπιστοσύνην ἔβριαν ἔξω ἀπὸ τὰ καπαφῆμια τοὺς γιὰ νὰ ἐξέτασσαν τὴν κατάστασιν τοῦ οὐρανοῦ.

Ὁ οὐρανὸς ἦταν πάντα γεμάτος κωνοῦς, ὁ ἀέρας καυστικώτατος, καὶ ὁ Βεζουβίους οὔτε φαινότανε, κρημνισμένος καθὼς ἦταν πρῶτο ἀπὸ τὰ πικρὰ σύννεφα τοῦ κωνοῦ καὶ τῆς τέφρας, τὰ ὁποῖα ἔβριανε. Τὸ μόνο ποῦ ἐξοφλοῦσαν πρὸς τὴν διεύθυνσην τοῦ ἦταν μερικὲς φλογες καὶ λάμψους ποῦ φαίνονταν κατὰ τόσο γιὰ μὴ στιγμή τὰ σύννεφα τοῦ κωνοῦ καὶ ἔβριαν πάλι ἀμέσως.

Ἐντομεταξὺ ὁ δρόμος, ποῦ ἔβριαν ὡς τὴν ἑπαυλὴν τοῦ Ἀφροδεισίου, εἶχε γεμίσει ἀπὸ κόσμο: ἦταν οἱ κάτοικοι τῶν ἄλλων ἐπαύλειων ποῦ βρισκόντουσαν πρὸ κωνοῦ τῶν ἡφαίστου καὶ οἱ ὁποῖοι περισσότερο εἶχαν ἐγκαταλείψει τὰς κατοικίας τοὺς. Ἐβριαν σωρισμένη βιαστικὰ ἐπάνω σὲ γάρρα τὰ πράγματά τοῦ, τὰ πρὸ πολῦτητα καὶ τὰ πρὸ ἀναγκαῖα. Ἐβριαν ἀνεβάσει σ' αὐτὰ καὶ τίς γυναῖκες τοὺς μὲ τὰ παιδιά τοὺς καὶ ἔβριαν γιὰ νὰ φτάσουν στὴν παραλία γιὰ νὰ βροῦν ἕνα καταφύγιον ἀπὸ τὴν θεομηνίαν ἢ μάλλον ἕνα μέσον ποῦ νὰ τοὺς ἀπαρακαθῆ ἀπ' αὐτὴ καὶ νὰ τοὺς μεταφέρῃ σ' ἄλλα μέρη πρὸ φλόων. Οἱ ἄντρες, οἱ νέοι καὶ οἱ δούλοι ἀκολούθησαν τ' ἀμαξία, φορτωμένοι καὶ αὐτοὶ μὲ ὅτι μπορούσαν.

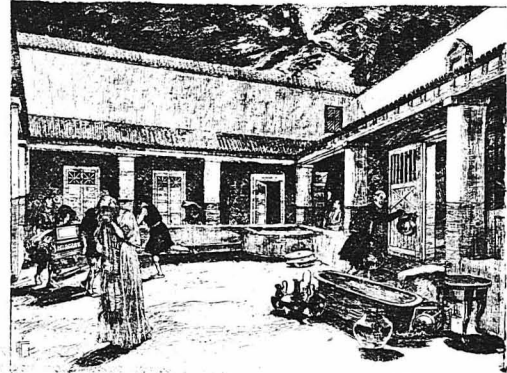
Μὰ δὲν ἄρχισαν νὰ ξαναρχισθῆ ἡ βροχὴ τῆς τέφρας. Αὐτὴ τὴ φορὰ ἦταν πρὸ πικρὴ καὶ μὴ μ' αὐτὴ ἔβριαν καὶ πέτρες φλογισμένες. Μόλις ἀγγίζαν κανεὶν ἦταν σὰ νὰ τὸν ἔκαψε ἀνεμὸς κἀβουνο. Αὐτὴ τὴ φορὰ ὁ πανικός κατέλαβε ὄλους. Κραυγὲς τρόμου ἀντιχοῦσαν ἀπὸ τὸ δομιατὸ, ἐνὸ μὲς τῆς ἑπαυλῆς ὄλοι ἔβριαν, πατεῖ με πατὸ σε, σὰ κατὰφῆ τοὺς. Τώρα ὅμως τὸ κακὸ δὲν ἔνοοσε πειὰ νὰ πάφει: ἡ τέφρα ἐπείρε ὀλοένα καὶ ποῦ πικρὴ καὶ οἱ πέτρες ποῦ μεγάλες καὶ ποῦ πολλές.

Καὶ ἔξαφνα, σὰ γὰ μὴν ἔβριαν ὄλα αὐτὰ τὰ κακά, ἕνας δυνατός σεισμος συγχλόνησε ὅλες τὰ πάντα, κίνοντας τοὺς τοίχους τῆς ἐπαύλειος νὰ τρέμουν συθέμελοι.

Δὲν ὕπηρχε πειὰ ἀσφάλεια οὔτε μέσα, οὔτε ἔξω. Μέσα διέτρεχε κανεὶς τὸν κίνδυνον νὰ ταρῆ κάτ' ἄπ' τίς στεγές καὶ τοὺς τοίχους ποῦ ἦταν ἐτοιμοὶ νὰ σωριστοῦν κάτω, ἔξω πάλι νὰ πάφῃ ἀπὸ ἀσφυξία ἀπὸ τὴν τέφρα καὶ νὰ σκοτωθῆ ἀπὸ τίς πέτρες ποῦ ἔβριαν συνεχῶς. Ἐν αὐτὸ καθέναν ἔκανε ὅτι τοῦ ἔδωσαν ἐκείνη τὴ στιγμή στὸ μυαλό. Οἱ πρὸ ἔβριαν σκέπαζαν τὸ κεφάλι τοὺς μὲ μαξιλάρια, τὰ ὁποῖα ἔβριαν μὲ μαντήλια καὶ ἀποκαρινόντουσαν τρέχοντας ἀπὸ τὸν τόπο τῆς καταστροφῆς. Αὐτὸ ἔκαναν καὶ οἱ δούλοι ποῦ βρισκόντουσαν κλεισμένοι μέσα στὸ χορτοβολῶνα.

Δὲν ὕπηρχε ἄλλος τὸ καιρὸς, γιὰ μὴ ἔκλεινε ἔβριαν, πυρκαϊὰ ἔβριαν στίς θημιονιές, τίς ὁποῖες εἶχαν κοιβαλισθῆ ἀπὸ τὸ πρῶτο. Κι' ὄλοι σκεδῶν οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τῆς ἐπαύλειος ἀκολούθησαν τὸ παρόδειγμα τοὺς.

Οἱ μόνοι ποῦ εἶχαν μείνει κοντὰ στὸν Ἀμφρίωνα ἦταν ὁ Ἰανουάριος, δύο ὑπηρετές καὶ ἡ μαγειρίσα Τύχη. Περισσότεροι εἶχαν συγκεντρωθῆ ὄλοι μαζί καὶ σκεπτόντουσαν τί ἐπείρε νὰ κάνουν. Νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν ἑπαυλὴν στὴν διάθεσιν τῶν κλειπτῶν, οἱ ὁποῖοι, ἐσπεφαλόμενοι τῆς γενικῆς ἀταξίας, θάβριαν νὰ λεηλατοῦν τίς ἐγκαταλειμμένες κατοικίες; Ὁ Ἀμφρίων δὲ μπορούσε ἀπὸ τὴν κἀμ. Τοῦ

Ἡ ΑΥΛΗ ΤΗΣ ΕΠΑΥΛΕΩΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΕΚΚΡΗΞΕΩΣ ΤΟΥ ΒΕΖΟΥΒΙΟΥ. Οἱ δούλοι διερχόνταν βιαστικὰ τὴν αὐλὴν, σκεπτόμενοι νὰ ἐγκαταλείψουν μέσα στὸ πατηθῆρα τὰ πρὸ πολῦτητα ἀντικείμενα.

ελε άνατεθή από τόν 'Αφροδείσιο ή φύλαξίς του σπιτιού και ό, τι πολύτιμο ύπήρχε μέσα σ' αυτό. Νά μείνουν κλεισμένοι μέσα στά δωμάτιά τους, τά όποια, από στιγμή σε στιγμή, ύπήρχε κρούση να καταρρεύσουν και να πιάσουν φωτιά; Τό πιο άσφαλές—σκέφτηκαν—που ελχαν να κάνουν ήταν ν' άδειάσουν τό πρώτο πάτωμα και νά καταρρεύουν στό ισόγειο, μέσ' τό πατητήρι του ήταν πύο στερεά χτισμένο και πύο προφυλαγμένο. 'Εκει θά περιμέναν τό τέλος τής θεομηνίας.

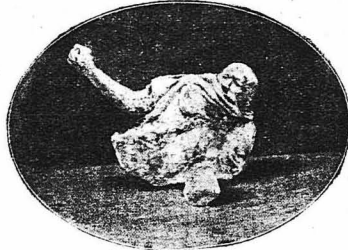
'Αμέσως, μόλις έλαβαν αυτή τήν άπόφαση, όλοι άρχισαν νά εργαζόνται. 'Ενας άνέβαινε στά διαμερίσματα του κυρίου, άπ' όπου πήρε ένα μεγάλο κρεβάτι και άρχισε νά τό κατεβάζη κάτω. Σ' αυτό θά κοιμόταν ό 'Αμφίων, οι άλλοι θά έστρωναν κατάματα γά νά κοιμηθούν. 'Ενας άλλος ύπνρέτης κατέβασε ένα μεγάλο μπρονζινο καντηλιέρι που θά τους φώτιζε τή νύχτα μέσα στό καταφύγιό τους. 'Ο 'Ιανουάριος πήγε κι' έφερε ένα τραπέζι, μερικά πιάτα και διάφορα άγγεια, χάρις στά όποια θά μπορούσαν νά παρασκευάζουν τό φαί του, άν ή φύλακίς τους παρετίετο, ένώ ή τύχη σωριάζε σε μία γωνία όσα μπορούσε περισσότερο ψωμιά και τρόφιμα. 'Ο 'Αμφίων, έντομεταξύ, είχε άλλες άσχολίες: ό ιδιοκτήτης τής επαύλειος του είχε εμπιστευθή τά χρηματά του, τά άσημακά του και τά στολίδια τής συζύγου του. 'Επρεπε μέ κάθε θυσία νά τά έξασφαλίση από τήν όργη του ήραστειού και από τήν άπληστία των άγθρώπων. Γι' αυτό έφοράσισε νά τά μεταφέρη όλα στό πατητήρι και, άψηφώντας τήν καμπιά που τον έπαιγε, διέσχισε δέκα φορές τήν αυλή τής επαύλειος, μεταφέροντας όλοένα τά πολύτιμα αντικείμενα ός πύο τά εφοώρισε όλα σε μία γωνία του δωματίου, στο όποιο ελχαν καταφυγή αυτός και οι σύντροφοί του τής δυστυχίας.

'Ο 'Ιανουάριος όστόσο δεν θέλησε νά μείνη μέσα σ' αυτό τό άσυλο. 'Η θέσις του ήτανε στο θυρωρείο του, όπου, έξ άλλου, νόμιζε τον έαυτό του, άρτε τά άσφαλισμένο, γιατί έντός τής στερεότητός του, έπικοινωνούσε και μέ τήν έξοδο τής επαύλειος, άπ' όπου, έν έσχατή ανάγκη, θά μπορούσε ό 'Ιανουάριος νά φύγη προς τήν έξοχή γιά νά σωθή. Μά τί στιγμή που έκανε νά μη μέσα ή στέγη του προσυλαίου, τό όποιο τό συνδέει μέ τήν αυλή, κατέπεσε μέ πάταγο καμμένη από τήν πυρκαϊά, πλακώνοντας ένα σκύλλο και φράζοντας τήν έξοδο προς τήν αυλή. 'Ο 'Ιανουάριος μόλις πρόφτασε και μπήκε μέσα. Μά τότε είδε ότι έπερε νά φύγη από κει τό ταχύτερο, γιατί ή λάβη νά τήν έκαταλύσει και κινούνε νά ταφή ζωντανός. Μά από πού νά βγίη; 'Αρραξε τότε ένα σίδερο που βρισκόταν κάτω κι' άρχισε νά χτυπάη τον τοίχο, προσπαθώντας νά τον γκρεμίση. Μά ό τοίχος ήταν γερός και ή πυρκαϊά προχωρούσε όλοένα, ένώ ό άέρας γέμιζε μέ διάφιρι. Τότε ό δυστυχιμένος ύπνρέτης άφησε τά εργαλεία του κι' έτρεξε έξω πατώντας τά φλογισμένα συντριμματά τής στέγης μά μόλις έφτασε στο δρόμο σωριάστηκε κάτω φλεγόμενος, έτοιμο, θάνατος, πνιγμένος από τήν ασφυξία...

'Ετι τρεις ήμέρες ό Βεζούβιος εξακολούθησε νά ξερονάη φωτιά, τέφρα, λάβα και πέτρες. Οι αιάλες, τά δωμάτια, και τά διάφορα διαμερίσματα των σπιτιών τής Πομπηίας κατεκλύσθησαν από τά φλεγόμενα αυτά ύλικά, τά όποια τή δεύτερη μέρα σκεπάσαν τά σπείτια ός τό πρώτο πάτωμα. Τήν τρίτη μέρα ελχαν σκεπάσει και τις στέγες και όλη ή Πομπηία, μαζί μέ τήν πλουσία άγροικία του Καικαλίου 'Αφροδείσιου, έτάφη στη λάβα, τής όποίας τό στρώμα είχε 7 μέτρων ύψος.

***

Μετά χίλια όκτακόσια χρόνια, κατά τό Σεπτέμβριο του 1894, ένας 'Ιταλός κτηματίας, ό κ. ντε Πρίσκο, ό όποιος είχε ιδιοκτησίες πάνω από τή θημμένη πολιτεία, άνέλαβε νά ξεθάγη τήν έπαυλη του Καικαλίου 'Αφροδείσιου, ή όποια βρισκόταν θημμένη κάτω από τον κηπο του. Οι άνασκαφές βάσταξαν δύο χρόνια.

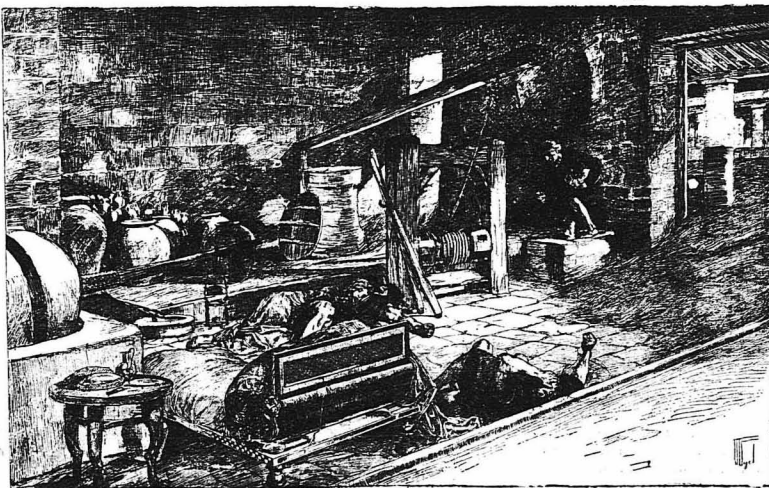
ΓΥΨΙΝΟ ΠΡΟΠΛΑΣΜΑ ΕΝΟΣ ΕΚ ΤΩΝ ΑΝΕΥΡΕΘΕΝΤΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΑΥΛΙΝ ΠΤΩΜΑΤΩΝ. Τό πύμα βρέθηκε μέ τό χέρι του νεκρού και τή γροθιά του σφιγμένη. Τού κάκου είχε φράξει τό στόμα του γιά νά γλυτώσει από τήν άσφυξία. 'Ο θάνατος έπληθην άδύσπιστος.

Κάθε μέρα γινόντουσαν και καινούργιες άνακαλύψεις. 'Ολα βρισκότουσαν στην καλή τους θέση και στην κατάσταση στην όποια είχε βρή τούς άνθρώπους και τά πράγματα ή έκρηξις του ήραστειού. Νόμιζε κανείς ότι μόλις πύο μέρες είχε συντελεσθή ή καταστροφή. Τό κουνιδιον κρημόταν άκόμη στην πόρτα τής εισόδου. Σκελετοί σκύλλων, βρισκότουσαν σωριάσμενοι μέ τά περιπλαμά τους στο λαμόυ πύο μπροστά στο παγί τον; οι χοίροι έξαπλωμένοι μπρός στις γαβάδες τους και οι κότες θεομηνιένες σε διάφορες γωνίες του σπιτιού. Τό μηχανήμα τής θοομηνιένος φαινόταν έτοιμο νά λειτουργήση. Τό πύμα του 'Ιανουαρίου βρέθηκε στο διάδρομο. 'Οταν οι άνεργοί τής άνασκαφής μπήκαν μέσα στο πατητήρι, βρέχκαν στη μέση τής αιδούσης άέροιο το κρεβάτι του 'Αμφίωνος, τό καντηλιέρι μέ τις λάμπες του και τό τραπέζι μέ τά πιάτα. Σε λίγη άπόσταση από κει ένα σημαντικό θέμα χτύπησε στα μάτια τους: τρεις άνθρωποι βρισκότουσαν κατά γής, πεσμένοι ό ένας πλάι στον άλλο, ό πρώτος έξαπλωμένος φαρδύς πλατύς, φαινόταν σά νά κοιμόταν ήσυχα-ήσυχα. Κοντά του, μέ τό κεφάλι τής στήριγμένο στο πλευρό του, βρισκόταν μία γυναίκα λυγισμένη στα όνα. Τέλος, τρίτο θύμα τής καταστροφής, ένας άντρας βρισκόταν άνίσκηλα, πεσμένος μέ τό δεξιό του χέρι τεταμένο και μέ τή γροθιά του σφιγμένη. Τού κάκου αυτός είχε σκεπάσει τό στόμα του και τή μύτη του μέ τά ρούχα του γιά νά τά προστατεύη από τήν τέφρα και τις πνιγνές άναθυμιάσεις: ή ασφυξία είχε επέλθει σκληρή, άναπόφευκτη.

'Ετσι οι άνεργοί τής άνασκαφής, έφτασαν ός τό στόμιο ενός πηγαδιού που βρισκόταν στη γωνία του πατητηριού. Τότε σ' έναν έδαγιά ήθε ή εμπνευσία νά κατεβή στο ύπόγειο τής επαύλειος περνώντας από τό πηγάδι. Και πράγματι τά κατάφερε. Μά μόλις έφτασε κάτω έβγαλε μία φωνή θαυμαστού πηγαδιού, βρισκότουσαν τακτοποιημένα μέ προσοχή πλάι στον τοίχο και σκεπασμένα μ' ένα έλαφρό ύφανμα σαράντα δοχεία άσημένα. 'Επίσης ύπήρχαν έκει όρωα πιάτα, άνάγλυφα και διάφορα άλλα αντικείμενα θημασιές τέχνης.

Πύο μπροστά ύπήρχαν κι' άλλα δοχεία άκόμη και δίσκοι άσημένοι. Τέλος, άπάνω στο στόμιο του πηγαίου ένας σκελετός βρισκόταν πεσμένος κάτω. Στο ένα του χέρι κρατούσε βραχιόλια κι' περιδέραια χρυσά λεπτοτάτης τέχνης και στο άλλο έσφιγγε άκόμα μία σακκούλα από τήν όποια ελχαν ξεφύγει χιλιάδες χρυσών νομισμάτων που βρισκότουσαν σκορπια κάτω. Αυτό τό πύμα ήταν του 'Αμφίωνος, ό όποιος, βλέποντας τις λάβες που εισοορούσαν μέσα στο καταφύγιό τους, θέλησε νά σώση τους θησαυρούς που του ελχαν εμπιστευθή, όσος και πράγματι τους έβασσε πύο τό πηγάδι. Μά οι θεοί ελχαν καταδικάσει τήν Πομπηία, τά πλύτη της και τούς κατοίκους της και έτσι ό 'Αμφίων πέθανε τή στιγμή που κατέβασε στο πηγάδι και τή χρηματική περιουσία του κυρίου του.

Οι άνασκαφές τής Πομπηίας άρχισαν έπι Καρόλου ΙΙΙ, τό 1748 και συνεχίσθησαν σχεδόν άδιάκοπες μέχρι τήν τελευταίον χρόνον όποτε ξετάφη όλόκληρη ή πόλις. 'Ετσι άπεκαλύφθη ή άγορά τής πόλεως, τό δημαρχείο, οι ναοί, τά θέατρα, τά άμφιθέατρα και οι λουτρόνες. Σιγά-σιγά έξαναπαρουσιάστηκαν σφόδώς οι δρόμοι τής πόλεως μέ τις μεγάλες τους πλάγιες φαγομένες άπό τούς τροχούς των άμαξών, ή

ΠΩΣ ΠΕΘΑΝΑΝ Ο ΑΜΦΙΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΤΡΟΦΟΙ ΤΟΥ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΠΑΤΗΤΗΡΙ ΤΗΣ ΕΠΑΥΛΕΩΣ. Οι άποκλεισμένοι δούλοι πέθαναν από ασφυξία κοντά στο κρεβάτι, ένώ ό 'Αμφίων σωριάστηκε γερός κοντά στο πηγάδι όπου έκρηξε τά πολύτιμα αντικείμενα τής επαύλειος. Σ' αυτήν τήν θέση τούς βρέχκαν μετά 1800 χρόνια, κατά τις γενομένες άνασκαφές.

δημόσιες πηγές, οι τοίχοι που ήσαν γεματοί από έκλογικές προκηρύξεις, τά ένοδοχεία, τά έλαιοτριβεία, τά παντοπωλεία και διάφορα άλλα καταστήματα παντός είδους. 'Απεκαλύφθησαν άκόμα και τά κοιμητήρια γεμάτα θημασιές και μεγαλοπρεπείς τάφους, τά όποια έπικοινωνούσαν μέ τήν πόλη μέ μεγάλες λειοφόρους.